

Nr 5 - Årgång 38 - dec 2017

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper
The Swedish Society of Historical Certificates
www.historiskavardepapper.se

Historiska Värdepapper®

Tisdagen den 23 januari 2018 kl 14.30
besöker vi

Riksarkivet Marieberg
Fyrverkarbacken 13, Stockholm
Se ordförandens budskap på nästa sida.

VÄLKOMNA TILL SFHVs auktion # 77

Lördagen den 5 maj 2018 kl 11.00

Med visning från kl 10.00

Auktionen hålls på

Sheraton Stockholm Hotel

Tegelbacken 6, Stockholm, Mälarsalong D.

**Inlämning till SFHVs höstauktion
vill vi ha senast den 26 april 2018**

till EskilstunaMagasinet, Fridhemsgatan 4, 633 58 Eskilstuna.

Vid frågor kontakta Bo Niklasson 016-13 48 84, 070-629 09 58

eller e-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Besök även vår hemsida på Internet
www.historiskavardepapper.se

Välkommen till ett nytt år i föreningen!

Strax väntar ett nytt verksamhetsår fyllt av fina program och andra aktiviteter. Vi inleder året med ett besök på Riksarkivet tisdagen den 23 januari 14.30. Riksarkivet är en statlig myndighet under Kulturdepartementet med ansvar för vårt lands arkivvård.

Hos Riksarkivet kan Du söka dokument från medeltiden och framåt – såväl från myndigheter som från organisationer och enskilda individer. Riksarkivets uppdrag är att göra kulturarvet tillgängligt för alla. Riksarkivets verksamhet regleras av Arkivlagen, Arkivförordningen och Riksarkivets regleringsbrev. Vid vårt besök gör vi givetvis en rundvandring i arkivet.

Riksarkivet är en av Sveriges äldsta myndigheter,

grundad redan den 16 oktober 1618 av Axel Oxenstierna i form av en kansliordning. Under 1800-talet utvecklades Riksarkivet till ett svenskt nationalarkiv. 1878 blev det en självständig myndighet under ledning av Riksarkivarien. Mycket mera får Du veta vid vårt besök som är kostnadsfritt för Dig som medlem i Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper.

Direkt efter rundvandringen på arkivet får vi lyssna till ett föredrag om Agneta Horn av Kristina Lauridsen som berättar utifrån sin nyutkomna bok "Fånga lyckan i flykten".

John Örtengren, fil dr
SFHVs ordförande

Varmt välkommen!

Och glöm inte att förnya Ditt medlemskap inför det intressanta året 2018!

Historiska Värdepapper®

Nr 5 - Årgång 38 - dec 2017

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper, SFHV, Box 16 246, 103 25 Stockholm. info@historiskavardepapper.com

Ordförande/ansvarig utgivare:

John Örtengren, arb. 08-35 41 46
john.ortengren@ortengren.eu

Redaktör:

Per-Göran Carlsson, 073-714 95 07
pgc21@hotmail.com

Kassaförvaltare:

Marita Strandberg, 08-611 01 10
info@aktiesamlaren.se

Sekreterare:

Amelie Hjelmstedt, 018-20 89 28
amelie-h@comhem.se

Auktionskommissarie:

Bo Niklasson, 016-13 48 84
070-629 09 58
bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Övriga ledamöter:

Johan Haage, 08-640 10 88
070-247 53 68
johan@haage.net

Suppleanter:

Hans-Göran Nilsson 08-20 58 90
Birger Strandberg, 08-611 01 10
Bengt Granath, 073-755 90 83

Produktion:

EskilstunaMagasinet, Eskilstuna
© Historiska Värdepapper 2017

Som medlem har du rätt att delta i föreningens aktiviteter och får vårt medlemsblad. Årsavgiften 300 kr för fysiska personer och 2000 kronor för juridiska personer inbetalas på föreningens plusgiro 438 91 79-5 eller bankgiro 709-5110.
For members living outside Sweden fee for 2017 is SEK 300 (EUR 40, GBP 40 or USD 50). Please send cash or International Money Order.

Resultat från SFHVs auktion #76

1	500	36	50	71	250	106	1450	141	50	176	50
2	75	37	75	72	75	107	50	142	75	177	75
3	100	38	75	73	325	108	50	143	50	178	125
4	50	39	125	74	400	109	75	144	75	179	175
5	50	40	50	75	50	110	125	145	75	180	175
6	50	41	50	76	100	111	75	146	75	181	50
7	50	42	--	77	75	112	75	147	200	182	50
8	75	43	175	78	75	113	100	148	50	183	50
9	75	44	100	79	50	114	50	149	50	184	50
10	100	45	100	80	100	115	75	150	350	185	50
11	50	46	75	81	250	116	75	151	425	186	75
12	75	47	100	82	400	117	50	152	100	187	175
13	100	48	225	83	100	118	50	153	400	188	420
14	75	49	50	84	150	119	150	154	125	189	200
15	50	50	150	85	50	120	50	155	275	190	175
16	100	51	100	86	250	121	125	156	500	191	300
17	100	52	100	87	225	122	50	157	500	192	350
18	100	53	200	88	375	123	100	158	400	193	50
19	75	54	200	89	200	124	50	159	275	194	200
20	50	55	50	90	50	125	100	160	600	195	50
21	50	56	200	91	250	126	100	161	500		
22	75	57	100	92	300	127	125	162	100	A1	Retur
23	75	58	200	93	200	128	50	163	75	A2	Retur
24	75	59	600	94	50	129	100	164	125	A3	Retur
25	100	60	750	95	250	130	50	165	50	A4	Retur
26	150	61	125	96	150	131	75	166	300	A5	300
27	200	62	400	97	200	132	200	167	300	A6	Retur
28	50	63	325	98	300	133	50	168	400	A7	Retur
29	75	64	400	99	425	134	350	169	275	A8	Retur
30	50	65	900	100	325	135	325	170	600	A9	Retur
31	50	66	500	101	150	136	50	171	150	A10	Retur
32	50	67	175	102	275	137	275	172	100	A11	Retur
33	50	68	100	103	475	138	100	173	100		
34	175	69	50	104	375	139	100	174	700		
35	100	70	50	105	300	140	100	175	600		

Medlemsavgiften!

Vid årskiftet kommer vi att göra en utrensning i vårt medlemsregister av medlemmar som inte betalt. Om du vet med dej att du inte betalt, var vänlig betala när du i början på året får ett inbetalningskort. Vi är tacksamma om du fortfarande vill vara med i SFHV då vi behöver så många medlemmar som möjligt. Värva gärna några nya medlemmar bland dina vänner och bekanta! Du som värvar en ny medlem får våra två kataloger I och II för endast portot 56 kr.

Kungliga Biblioteket – Ett eldorado för aktiebrev- och vardagstryck

Den primära samlingen för svenska leveranspliktiga sk Vardagstryck ligger hos Kungliga Biblioteket (KB) i Humlegården, centrala Stockholm. Sedan 150 år har den magnifika byggnaden varit centrum för insamling, förvar och forskning kring allt som sådan tryck representerar. I stora hallar tiotals meter under gatunivån ryms många miljoner dokument och tryck från tryckens begynnelse under sent 1400-tal och framåt. Plikten att tryckerierna skulle leverera två exemplar av varje tryck infördes så konsekvent som möjligt under 1700-talet. Därutöver söker och samlar KB in kompletterande trycksaker. Ett mycket ambitiöst katalogarbete pågår sedan länge. Med ny dator media och skanningar dokumenteras vad som finns och görs i största möjliga mån sökbar. Hit på plats eller via länkar kan man söka på Libris och bli väggledd till önskvärda dokument. KB är med sina cirka 340 medarbetare en formidabel spindel i nätet (om uttrycket tillåts) och centrum för många service-åtgärder för forskare och intresserad allmänhet.

Många fina äldre aktiebrev

Det var med stor förväntan som ett kluster medlemmar från Svenska Föreningen för Historiska Värde-

Det återupptäckta första svenska kända aktiebrevet Sill- och Cabilius Fiskerier 1727.

Enhetschef Vardagstryck Henrik Bylund flankerad av medarbetaren Carina Broman, samt SFHV:s ordförande John Örtengren.

papper (SFHV) hörsammat inbjudan från KB och styrde stegen till dess entrehall 10 oktober 2017. Med förberedda namnskyltar mottogs gruppen av Henrik Bylund, som sedan februari är nytilträdad ledare för avdelningen Vardagstryck, samt Carina Broman, sedan decennier ett kunskapsorakel inom gebitet. Genom vindlande korridorer och hisstransporter nådde vi sedan ett upplyst samlingsrum där kvälens utvalda alster låg uppdukade för vidare presentationer.

Exposén inleddes med Aktiebrevshistoriens heliga graal, det år 2005 återupptäckta delvis tryckta, delvis handskrivna aktiebrevet Sill- och Cabilius Fiskerier 1727, som alltså föregår det mer välkända Ahlingsås Manufactur Werks aktiebrev utgivet 31 december 1728. Dessa tidiga aktiebrev visar på ett begynnande näringsliv som försöker utveckla tidiga lösningar på finansiering av investeringar i organiserad form, kring olika affärsidéer rörande handel, byggnationer etc. Sådana finansiella instrument och andelsägarbevis går ju hand-i-hand med utvecklingen av myntväsendet i landet. Många nominella belopp uttryckta i riksdaler och dukater finns ju också som metallhis-

toria att samla på. Tänk så trevligt det kan bli att kombinera dessa dokument med åskådningsexemplar av kungliga konterfejer på mynt och personmedaljer som avbildar varje epoks ledande industripersonligheter, adelsmän och driftiga vetenskapspersoner. Men KB förblir vid sin läst; papperstryck och handskrifter, skisser etc.

Med varje ytterligare aktiebrev som förevisades berättade ömsom

Ett tidigt exempel på 1800-talets lito-graferade iillustrerat stockholmsianskt aktiebrev.

Djupstudier av 1800-talets djuptryck och kolorerade designtryck i yppersta skick.

Henrik, ömsom Carina mycket engagerat och kunnigt om tryckens evolution, inte minst när man in på 1800-talet började framställa tryckta modellbrev med litograferade bilder av stadsvyer, fartyg, järnvägar etc. Dessa är ju ögonblicksbilder på vyer och föremål innan fotokonsten tog över den dokumentära rollen. På så sätt utgör aktiebrevens också en viktig kompletterande källa till "hur det såg ut förr". Inte minst i bruksmiljöer så är aktiebrevens en tacksam källa för hembygdsforskningsentusiaster.

Kända litografiska tryckerier

Småningom övergick presentationen och underhandsdiskussionerna till de referensböcker som knappt existerar på privat hand. Dessa i dubbel bemärkelse "tunga verk" är bland annat provkartor på alla slags dekorativa bildelement som tryckerierna tagit fram och offererade i sina magnifika kataloger. Kunderna och deras ombud kunde därmed lättare "bygga upp" ett unikt utformat och vackert dekorerat tryck. Vad gäller aktiebrev hos KB utgör de allra flesta sk avdrag från tryckplåtarna. De "riktiga" aktiebrevens var ju de som sedan med handskrivna nummer och underteckningar ställdes ut till specifika delägare och alltså var de riktiga värdepapperen, som kunde köpas,

säljas och som utgjorde bevis för berättigade utdelningar och rörelsen gick med överskott.

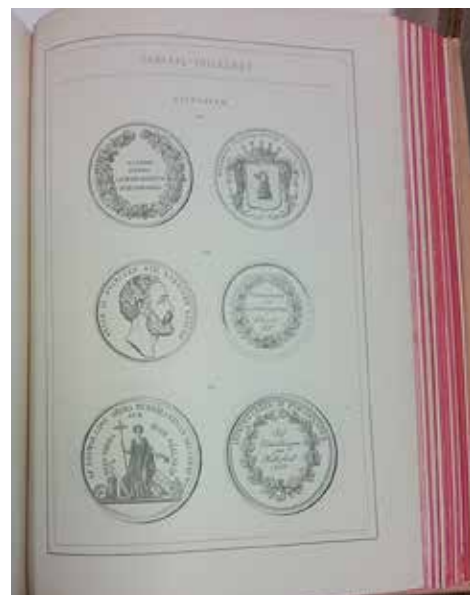
Vi förevisades många olika alster, dekorativa litografiska tryck och relieftryck, inte minst i silver och guld, som provkartor på konstnärlig förmåga i samband med trycken. Litografen i Norrköping var ju ett sådant mycket stort företag med oerhörd förmåga i alla avseenden. Detsamma gällde Centraltryckeriet i Stockholm. Deras egna "skryttryck", dvs offertkataloger som visar på en oerhörd bredd att erbjuda kundanpassade dekorativa tryck för alla slags ändamål kunde studeras. Kreuger och Tolls byggprospekt var exempel på sådana påkostade alster, likaså kartblad i olika format och färgläggningar. Vidare kunde vi njuta av exempel på vattenmärken och olika pappersprover som gör hela "tryck- och bokvärlden" till ett enastående kalejdoskop av variationer och därmed ett eget "mikrokosmos".

Databaser att söka i

Ett par timmar senare avrundades visningen med en öppen diskussion om exempelvis sökbarhet i de

Litograferade avbildningar av tidstypiska orskarianska utställnings- och belöningsmedaljer, ur Centraltryckeriets egen produktkatalog i folioformat!

Centraltryckeriets provkarta av kundprodukter år 1880.

databaser som existerar. Det går ju att på begäran få beställa fram de flesta originalen för studium på plats. likväl skulle mycket vara vunnet om man hade fått fortsätta skanna dokument med sådan teknik som skulle tillåta ordsökning. Men, med erfarenheter hur dokumenten och tryck åldras och påverkas av intensivt ljus råder numera restriktioner hur sådan teknik kan appliceras. En annan problematik som berördes är aspekten på det kontinuerliga tillflödet av nya levererade pliktdokument och hur dessa framöver behöver förvaras i ytterligare tillbyggda underjordshallar av stort format. Den digitala tekniken som långtidsförvaring av bilder och reproduktioner av original är en källa till ytterligare debatter.

Med våra ökade insikter och respekt för de komplexa förhållanden som råder för dokumentinsamling, -förvar, -registrering, sökning och tillgänglighet framförde SFHV:s ordförande, John Örtengren, gruppens stora tack och eloge till de båda entusiastiska företrädarna hos KB:s avdelning för Vardagstryck, Henrik Bylund och Carina Broman. Vi ser fram emot fortsatta praktiska utbyten av informationer och erfarenheter kring de historiska aspekterna som dessa tryck bär på och som Kungliga Biblioteket är evig förvaltare av!

Text och bilder Per-Göran Carlsson

Behöver du trycksaker eller utställningsmaterial?

Grafisk produktion från blytryck till digitaltryck

Vi är lite unika för att här kan du se hur Gutenberg satte och tryckte böcker och samtidigt se den digitala tekniken som i dag används för att producera trycksaker.

Vi har Contex IQ skanner som kan skanna in ritningar, bilder med mera ända upp till A0-format. Vi bearbetar dem i våra datorer och därefter kan vi skriva ut i Epson bläckstrålskrivare i flera färger och på olika material.

Vi kan även ta fram dina t-tröjor, tygkassar, förkläden med mera med dina egna bilder och texter på.

Naturligtvis tar vi fram alla typer av trycksaker som reklamblad, medlemsblad, böcker, tidningar med mera. Vi hjälper till med den grafiska formgivningen, layout, originalsättning, tryckning och bokbinderiarbete. Här finns över 60 års erfarenhet av grafisk produktion.

Några exempel på vad vi kan göra:

- ❖ Banderoller 110 cm breda upp till flera meter långa i olika material
- ❖ Böcker i olika format och utförande
- ❖ Kataloger i häften eller lösblad
- ❖ Inskanning av ritningar och utprintning av dessa på papper eller väv
- ❖ Småtryck som brevpapper, visitkort, reklamblad, flygblad, blanketter m m
- ❖ Utställningsskyltar oramade eller ramade
- ❖ Unika trycksaker satta i bly och tryckta för hand i gamla boktryckpressar
- ❖ Tryck på bärkassar, t-tröjor, förkläden servetter m m

Bild från tryckerimuseet.

ESKILSTUNA MAGASINET

GRAFISK PRODUKTION FRÅN BLYTRYCK TILL DIGITALPRINT

Öppet Måndag-Fredag 9-16

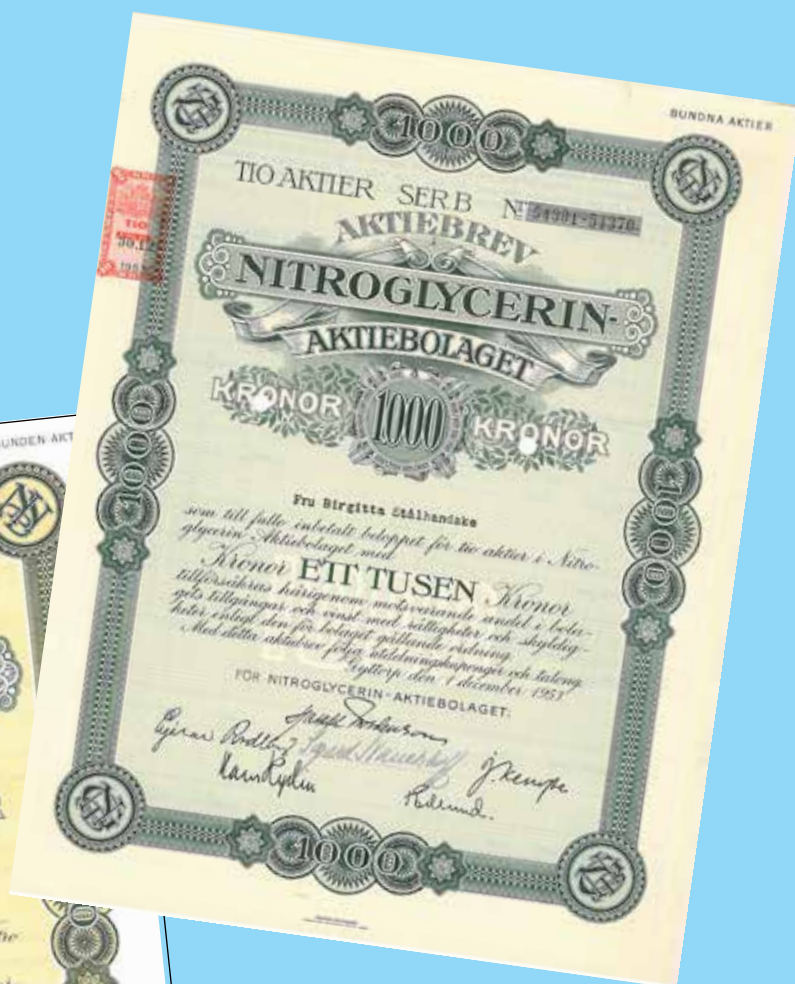
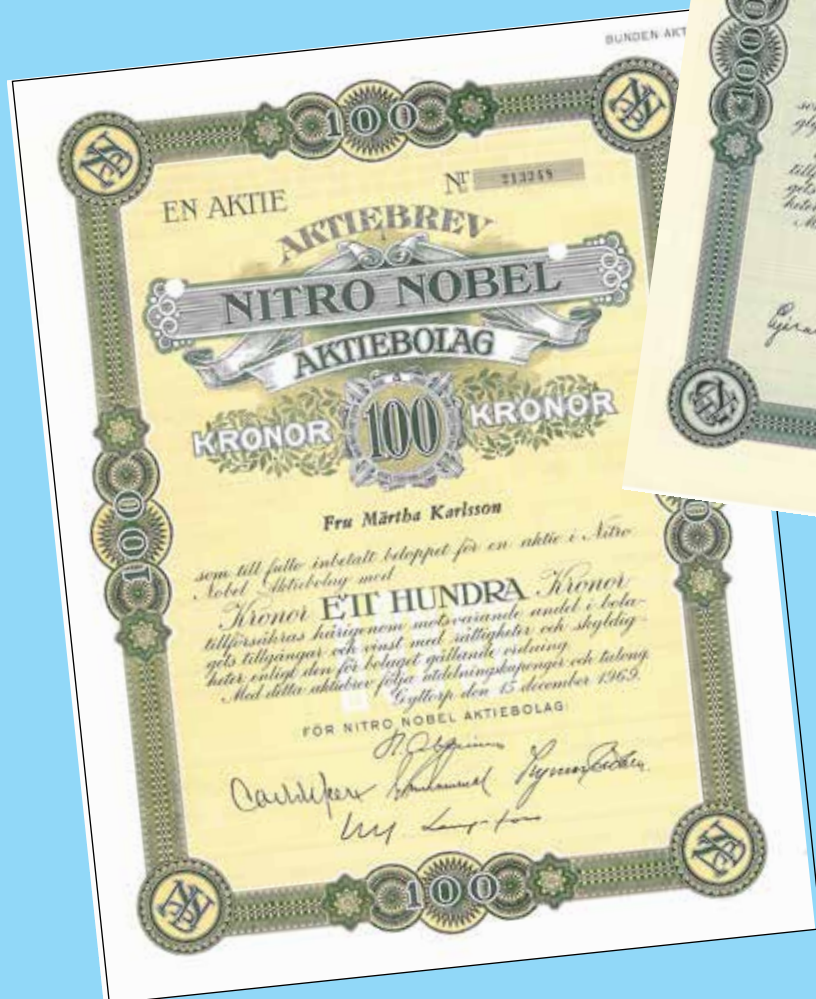
EskilstunaMagasinet AB, Fridhemsgatan 4,
633 58 Eskilstuna. 016-13 48 84, 070-629 09 58
e-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Det Gamla Tryckeriet
Fridhemsgatan 4, 633 58 Eskilstuna
016-13 48 84, 070-629 09 58
E-post: bo.niklasson@eskilstunamagasinet.se

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Se mer på vår hemsida www.aktiesamlaren.se

Medlemspris!
Båda för 500 kr!
Inkl porto.

Hantverkargatan 36, 112 21 Stockholm

Tel 08-611 01 10, 611 58 20 – info@aktiesamlaren.se

MYNTAUKTIONER
I SVERIGE AB

SVERIGES LEDANDE HANDELSPLATS med 2-4 myntauktioner varje år

Vi bedriver Sveriges äldsta auktionsverksamhet för mynt och genom kopplingen till expertisen inom Svenska Numismatiska Föreningen kan ingen annan aktör stoltsera med en sådan samlad kompetens och erfarenhet som vi. Vi sätter stort värde på att erbjuda Dig som kund god service och stor flexibilitet. Vi har ett stort och välriktat kundregister med kapitalstarka köpare såväl inom Sverige som utomlands. När Du säljer genom oss ges Dina objekt en omsorgsfull presentation. Den tryckta auktionskatalogen är förstklassig och har ett bestående värde. Vi erbjuder förmånliga provisioner och ger en snabb, säker och tydlig redovisning av försäljningslikviden. Vi är även anslutna till www.numisbids.com, Europas största samlingsplats för seriösa auktioner. Hela det ekonomiska överskottet från vår verksamhet går till vetenskaplig forskning och publicering samt annat som gagnar såväl Svenska Numismatiska Föreningens medlemmar som det numismatiska intresset i övrigt.

Myntauktioner i Sverige AB
Banérgatan 17 - 115 22 Stockholm
E-mail: info@myntauktioner.se - Telefon: 08-410 465 65
www.myntauktioner.se

